

Vakdeskundigenoverleg Wegenbouw d.d. 9 december 2008

1. Bespreken ingebrachte vragen en aandachtspunten

- Kalibratie draadzeven

De vergadering discussieert of periodieke kalibratie van draadzeven door een niet-geaccrediteerde partij acceptabel is. Omdat er in Nederland en België geen geaccrediteerde kalibratielaboratoria voor draadzeven zijn, is er vanuit Fenelab een inventarisatie uitgezet bij alle wegenbouwlabs om te kijken hoe wordt omgegaan met de toetsing van draadzeven. Afgesproken wordt om af te wachten welke conclusies uit de inventarisatie worden getrokken. Tot die tijd dienen laboratoria in ieder geval een ingangscntrole te hebben uitgevoerd en daarnaast een verklaarbare periodieke kalibratie (b.v. door leverancier), afhankelijk van het gebruik van de zeef. De vergadering besluit om niet te accepteren dat er alleen een ingangscntrole en een periodieke visuele check wordt uitgevoerd maar dat een kalibratie noodzakelijk is.

- Kalibraties niet op orde

Vakdeskundigen merken regelmatig dat laboratoria hun kalibraties (algemeen) niet goed op orde hebben, ondanks het feit dat er wel een programma aanwezig is en de normen duidelijk de kalibratie-eisen weergeven. Het strakker toepassen van de 4-O systematiek bij geconstateerde afwijkingen en het oplossen ervan is een optie, maar werkt tot nu toe niet altijd. Afgesproken wordt om bij dergelijke omissies het dagprogramma van de audit aan te passen en hier dan verder op door te gaan en breder te kijken.

- Kalibratie van glaswerk

Geconcludeerd wordt dat alleen kritisch glaswerk, bijvoorbeeld een pyknometer zowel aan een ingangscntrole als aan een periodieke kalibratiecheck moet voldoen. Het overige glaswerk wordt op status/onderhoud gecheckt.

- Tegengaan bijstellingen (zoals bedoeld in ISO 17025)

In de praktijk wordt hier met name bedoeld het per ongeluk (kunnen) veranderen van b.v. computerprogrammatuur, tabellen of Excel sheets die worden gebruikt voor het vastleggen van de gegevens.

- Wat accepteer je op het gebied van frequentie, spreiding etc. wanneer hierover geen eisen in de norm staan vermeld?

Een laboratorium moet zelf over een frequentie hebben nagedacht bijvoorbeeld n.a.v. de kalibratiegeschiedenis en een risicoinventarisatie. Uit de gemaakte keuzes moet blijken dat men weet welk risico men loopt. Per soort apparatuur dient de instelling een goed verhaal te hebben betreffende de controlefrequentie in relatie tot het gebruik. Hetzelfde geldt voor spreiding.

- Kalibratie droogstoven.

Bijna elk laboratorium past een eigen methode toe voor de kalibratie van droogstoven en vergelijkbare apparatuur. Niet alleen verschillen deze methoden van laboratorium tot laboratorium maar bovendien is geen enkele daarvan getoetst aan een norm noch gevalideerd. Er worden methoden van zelfkalibraties besproken ten einde tot een uniforme kalibratie te komen.

De EN 932-5 is een algemene norm voor de kalibratie van droogstoven, die de 9-puntsmethode beschrijft. Ook vanuit de reeks normen 12697 voor asfalt wordt naar deze norm verwezen. De EN 932-5 geeft echter onvoldoende details om de kalibratie in de praktijk uit te voeren. In de internationale norm 60068-3-5, die intussen ook de EN-status heeft gekregen, staat wel een uniforme en reproduceerbare methode beschreven om de 9-puntkalibratie uit te voeren. Een zelfkalibratie op basis van deze norm op een x-aantal punten bij wijze van tussentijdse controle teneinde tot een uniforme werkwijze punten te komen, zal bij Fenelab worden besproken.

Totdat Fenelab hier een uitspraak over doet, zullen laboratoria hun droogstoven jaarlijks moeten controleren (niet persé op alle 9 punten) met een duidelijk overdacht kalibratieprogramma.

Weeg- of Afleesnauwkeurigheid

Wanneer het relevant is, staat in de norm precies aangegeven hoe je af moet wegen, met welke apparatuur en op hoeveel decimalen je af moet lezen. Wanneer de norm dit niet weergeeft, dan is het voor het eindresultaat niet van belang. Daarnaast is het goed te beseffen dat als je naar de oorsprong van vele normen kijkt er veelal 'afleesnauwkeurigheid' wordt bedoeld, aangezien weegnauwkeurigheid pas later werd geïntroduceerd toen balansen beter werden.

Randapparatuur

Aan randapparatuur worden in normen soms onbegrijpelijk zware eisen aan randapparatuur gesteld. Laboratoria kunnen dergelijke zaken zelf bij de normcommissie melden. De vergadering is het erover eens dat laboratoria aan moeten kunnen tonen dat bepaalde eisen aan apparatuur niet significant zijn voor het testresultaat wanneer ze niet volgens beschreven eisen gesteld aan randapparatuur werken.

Competentie Laboranten

Laboranten worden tijdens de opleiding op hun meetresultaten getoetst, wat betekent dat ze een bepaald niveau bezitten. Omdat volgens RvA-T16 moet worden aangetoond dat laboranten een bepaald niveau moeten behouden, dient bij interne audits niet alleen een visuele check te worden uitgevoerd, maar moeten tevens geregeld de meetresultaten vergeleken worden met die van andere (ervaren) laboranten.

Kwaliteitsbewaking

RvA-T16 geeft nergens aan dat alle drie elementen van kwaliteitsbewaking moeten zijn ingevuld. Het is wel van belang dat daar waar mogelijk deel wordt genomen aan ringonderzoeken (derdelijns controle). Vrijwel alle laboratoria geven daarnaast ook invulling aan eerstelijnscontroles (uitvoeringscontrole). Daar waar een ringonderzoek niet mogelijk is worden tweedelijnscontroles (b.v. herhaling van) vaak niet ingevuld. Laboratoria hebben een aantoonplicht; ze mogen zelf een alternatief bedenken voor de tweedelijnscontrole. Het ILVO is bezig met een voorstel voor het waarborgen van de kwaliteiten van laboranten.

Deelname aan Ringonderzoeken

De stand van zaken over de ontwikkelingen in ILVO betreffende de invulling van derdelijnscontroles worden besproken.

Aangegeven wordt dat de waarde van ringonderzoeken afneemt wanneer er niet op voorhand criteria worden gedefinieerd. Laboratoria moeten duidelijker aangeven wat ze doen met (afwijkende) resultaten. Wanneer er vooraf niet wordt vastgesteld hoe om te gaan met de resultaten, dan zie je in de praktijk dat er niets mee gebeurt. De vergadering is het erover eens dat dit extra aandacht behoeft bij komende beoordelingen.

Software

Er wordt gediscussieerd in hoeverre standaard software gevalideerd dient te zijn wanneer er tussentijds geen versieveranderingen hebben plaatsgevonden. De vergadering is het erover eens dat een beveiligingscheck volstaat wanneer er geen nieuwe versie is ingevoerd. Wanneer de versie wel is veranderd, kan worden volstaan met een controle middels b.v een controledataset. Nieuwe software dient wel altijd gevalideerd te worden.

Chemicaliën

Hoe dient een laboratorium de herleidbaarheid van chemicaliën aan te tonen wanneer het certificaat van de leverancier niet aantoonbaar herleidbaar is (RvA-T18)? Er is een discussiegroep met Fenelab (Chemie) opgestart om hier meer zekerheid over te krijgen. Besloten wordt deze discussie eerst af te wachten. Vooral nog is het van belang te controleren wat het laboratorium heeft gedaan om aan te tonen dat betreffende chemicaliën voldoen aan de specificaties. Bijvoorbeeld controle met chemicaliën van een andere leverancier.

Wijzigingen in Europese Regelgeving

Scopes worden momenteel steeds vaker aangepast aan de nieuwe Europese Regelgeving. Sommige klanten willen daarnaast ook nog de verrichting volgens de RAW blijven uitvoeren. Wanneer dit het geval is, wordt dit als 2 aparte verrichtingen in de scope aangegeven.